

Nederlands Genootschap van Sint Jacob

Jaarverslag 2011

We hadden er al sinds 2008 voorbereidingen voor getroffen. Er is veel over vergaderd, gecommuniceerd, verordonneerd en gedelibereerd, maar eindelijk was het dan zover. 2011 was het jaar van ons vijftienvintigjarig jubileum. Een jaar dat vijf hoogtepunten kende, gaandeweg de vijf C's genoemd:

- wetenschappelijk congres
- internationale conferentie
- Caminofestival
- Camino der Lage Landen
- tentoonstelling in museum Catharijneconvent

Eerste C: Wetenschappelijk Congres

De eerste van de vijf C's was het wetenschappelijk congres dat plaatsvond op 18 maart in onze vertrouwde Janskerk (waarin ook ons Huis van Sint Jacob is gevestigd). Het motto was: *Pelgrimeren, eeuwenoud, eigentijds*. De werkgroep Geschiedenis en Cultuur verzorgde de inhoudelijke organisatie.

Dagvoorzitter Herman Vuijsje presenteerde de dag die de volgende lezingen bevatte.

- *Peter Jan Margry*, senior onderzoeker bij het Meertens Instituut en gasthoogleraar Religieuze Cultuur Universiteit Leuven, ging in op de opleving van het pelgrimeren in Europees perspectief.
- *Paul Post*, hoogleraar liturgische en rituele studies, Universiteit Tilburg, sprak over de vraag naar de achtergronden van het pelgrimeren.
- *Mireille Madou*, erelid en medeoprichtster van ons genootschap, nam ons mee naar de herkenningstekens en attributen van de pelgrim, vroeger en nu.
- *Wendelien van Welie*, kunsthistorica en mediëviste aan de Universiteit van Amsterdam, belichtte de relevantie van kunst en cultuur langs de pelgrimsroutes en de betekenis van pelgrimeren als vorm van cultuuruitwisseling.
- *Janneke Peelen*, antropologe, nam ons mee naar de menselijke kant van de pelgrim: wie is hij? Wat beweegt hem? Wat doet de reis met hem?

De dag werd afgesloten met een forumdiscussie en een receptie. De ambassadeur van Spanje had toegezegd te komen, maar vanwege NAVO-ingrijpen in Libië, moest hij afzeggen. We hebben hem toen wel gestrikt om onze tentoonstelling in het najaar te openen. Ons erelid en medeoprichtster van het genootschap, Mireille Madou, ontving uit handen van de voorzitter een fraaie oorkonde ter gelegenheid van haar tachtigste verjaardag, maar vooral omdat zij zich al vijftig jaar wetenschappelijk bezighoudt met het leven en de betekenis van onze apostel.

De volgende dag vond de voorjaarsbijeenkomst plaats, die met meer dan duizend bezoekers een groot succes was. De dag werd extra stralend door de honderden pelgrims die tijdens de lunchpauze op het Domeplein genoten van de voorjaarszon.

Tweede C: Internationale conferentie

Van 2 tot 4 november vond een internationale conferentie plaats met als thema "Reflections on a Renaissance".

We mochten 42 gasten ontvangen uit 14 landen. Vooraf was aan al de werkgroepen verzocht een kleine delegatie af te vaardigen, mits men beschikte over Engelse, Duitse, Franse of Spaanse spreekvaardigheid. De voertaal was Engels, maar het leek ons goed als we tijdens alle informele momenten de gasten ook in hun moedertaal konden ontmoeten. Dit werd buitengewoon gewaardeerd. Na een sfeervolle ontvangst in het Utrechts stadhuis, door burgemeester Aleid Wolfsen, vond de eerste van drie maaltijden plaats, ditmaal in de Janskerk. Alle gasten was gevraagd een presentatie voor te bereiden van zo'n vijf minuten, via een door de voorzitter aangereikte format. Dit bleek een succesformule. Liefst 22 presentaties kwamen voorbij waarbij naast de geschiedenis van ieder (regionaal)genootschap ook de eigen accenten werden belicht, zoals publicaties, nieuwe routes, nieuwsbulletins en wensen voor de toekomst.

Verder was er een select aantal sprekers uitgenodigd van de universiteiten van Leuven, Tilburg en Nijmegen. De sprekers namen een uiteenlopend aantal onderwerpen voor hun rekening zoals: pelgrimsinsignes en hun Europese connotatie van prof. Jos Koldewij, het *Itinerarium Brugense* uit 1380 waarop toen al zo'n 1.700 km Jacobswegen beschreven werden van Marjolijn Kruij, een lezing van de ons vertrouwde Dirk Aerts hoe de Camino te bewaren voor 'Mc Donaldisering' en tenslotte een lezing van prof. Frans Maas over hoe de meerwaarde van de tocht thuis vast te houden. Het auditorium van het Catharijneconvent met haar serre en binnentuin bleek een plek, die uitnodigt tot ontmoeting. Ook de maaltijden - verzorgd door ons lid Huub de Gier met ploeg - in de Janskerk, Nicolaïkerk en Jacobikerk droegen bij aan de sfeer van de Camino: samen onderweg in een gedeelde Europese geschiedenis. De Poolse delegatie uit Krakov beloofde over twee jaar deze conferentie voort te zetten.

Derde C: Caminofestival

Het Caminofestival had net als de voorjaarsbijeenkomst met duizend leden weer een grote opkomst.

Enkele honderden leden wachtten deelnemers aan de Camino der Lage Landen op in het centrum van Utrecht om hen te vergezellen op het laatste stuk van de allerlaatste etappe. Het werd een indrukwekkende optocht naar de Nicolaïkerk. Het leek wel de Camino Francés op een zomerdag.

Coördinator Bas Brouwer ontving van alle regio's een cadeau als dank voor zijn inspanningen.

Een projectgroep uit de regio Den Haag heeft vele uren voorbereiding en repetitie gestoken in de realisatie van het toneelstuk *La Farce*.

Het stuk is gebaseerd op de beroemde legende van de haan en de hen in Santo Domingo de la Calzada. Wanneer een jonge pelgrim niet ingaat op de avances van de dochter van de herbergier, beschuldigt zij hem vals van diefstal waarna hij wordt opgehangen. Door tussenkomst van onze apostel komt het toch nog allemaal goed.

Tijdens het Caminofestival werd het stuk opgevoerd. De zaal was onder de indruk van de professionaliteit en het plezier van de spelers.

Vierde C: Camino der Lage Landen

Op 7 november 2010 ging vanaf de Sint Jacobskapel in Galder de Camino der Lage Landen van start om na een tocht door alle regio's te eindigen in Utrecht. Elke regio verzorgde een programma met wandel- en fietstochten en aanvullende activiteiten. Rondom de overdracht van Gouden boek en bourdon (wandelstaf) is steeds een Caminofestival georganiseerd, waarbij onder andere zangeres Simone Awhina optrad.

Enkele indrukwekkende cijfers:

Afgelegde afstand lopend:	2.830 km
Afgelegde afstand fietsend:	1.818 km

Totaal afgelegde kilometers lopend en fietsend 69.742 met in totaal 3.328 deelnemers.
Totaal individuele deelnemers: 1.096. Dus gemiddeld hebben mensen aan drie etappes meegedaan.

Aantal dagetappes lopend	145
idem fietsend	30
Totaal aantal etappes	175

Vijfde C: Tentoonstelling in museum Catharijneconvent

De ambassadeur van Spanje in Nederland: Don Francisco Javier Vallaure de Acha was in zijn openingswoord zeer positief over de Nederlanders: volgens hem een van de weinige Europese volken die correct het woord *jamón* kunnen uitspreken. Het was een leuke speech en de ongeveer vijfhonderd aanwezigen in de Catharinakerk (van wie ongeveer de helft lid van ons genootschap was) luisterden dan ook geamuseerd. De ambassadeur kende de pelgrims ook uit zijn dagelijks leven. Vanuit zijn huis in Asturië kon hij ze over de Camino del norte zien trekken.

Ons bestuurslid Daniëlle Lokin die als medeconservator heel wat inspanningen heeft moeten verrichten, had eer van haar werk. Alle aspecten van het pelgrimeren werden belicht, onder andere door het tonen van enkele fraaie topstukken van oude schilderkunst.

De tentoonstelling en ons genootschap kregen veel aandacht, onder andere door een aantal grote artikelen in landelijke dagbladen. Uiteindelijk zouden 51.000 mensen de tentoonstelling bezoeken, ook voor het museum een groot succes en ook de externe cateraar keek vaak goedkeurend naar zijn omzet die groter dan anders was.

Herman Gresnigt

Een schaduwkant is dat precies op de middag van de opening ons lid Herman Gresnigt overleed. Hij stond als mede initiator aan de wieg van deze tentoonstelling en was de grote kracht achter onze jacobaliawedstrijd. Het bestuur besloot hem op de algemene ledenvergadering voor te dragen voor een postuum erelidmaatschap. Dit wordt tijdens de algemene ledenvergadering van voorjaar 2012 officieel aan de familie uitgereikt. Dan is ook de prijsuitreiking van de jacobaliawedstrijd die wegens het overlijden van Herman niet meer in ons jubileumjaar plaatsvond.

Gastpelgrims

Begin juni 2011 is de projectgroep Gastpelgrims in het leven geroepen. Deze projectgroep heeft zich in de periode tot de officiële opening van de tentoonstelling beziggehouden met het werven en instrueren van gastpelgrims en het invullen van een werkschema, waarbij uitgegaan is van een bezetting van drie gastpelgrims tegelijkertijd tijdens de openingsuren, gedurende de gehele looptijd van de tentoonstelling.

Het is de projectgroep gelukt om door werving een groep van 56 enthousiaste en gemotiveerde gastpelgrims te formeren waarmee in goed overleg de 687 dagdelen gevuld zijn. Daarnaast is een groep van veertien reserve gastpelgrims samengesteld die zich bereid verklaarden opengevallen plekken naar vermogen in te vullen.

Alle gastpelgrims hebben een introductiedag gevolgd. Tijdens deze dag hebben zij zowel van het museum als van ons genootschap inhoudelijke informatie over de tentoonstelling en praktische informatie over het gastpelgrimschap gekregen.

De tentoonstelling is al direct vanaf de opening een succes gebleken en alle gastpelgrims hebben vol enthousiasme en overgave hun werk gedaan. Het aantal uitvallers is zeer gering geweest.

Voor gastpelgrims die twee dagen achter elkaar in museum Catharijneconvent als gastpelgrim aanwezig waren, bestond de mogelijkheid om te blijven overnachten in Hostal Strowis. Nadat onze secretaris een keer was gaan proefslapen en geconstateerd had dat het eigenlijk een refugio zonder Camino was, werd een overeenkomst met het hostel afgesloten. Negentien gastpelgrims hebben één of meer keer hier overnacht. Steeds tot volle tevredenheid.

Eigen publicaties

Tijdens het Caminofestival werden twee eigen uitgaven van ons genootschap gepresenteerd.

Jacobswegen in Nederland

De werkgroep Jacobswegen onder leiding van Bram van der Wees wist een overweldigende groep van bijna tweehonderd vrijwilligers om zich heen te verzamelen. Zij presenteerden tijdens het Caminofestival het resultaat van twee jaar stug doorwerken: de wandelgids *Jacobswegen in Nederland*, bestaande uit twee deeltjes met zestig etappes vanuit alle hoeken van Nederland.

Deze Jacobswegen volgen wegen die de middeleeuwse pelgrim ook zou hebben kunnen lopen. Vrijwel alle Jacobskerken en –gasthuizen worden aangedaan.

De gidsen bevatten een compacte beschrijving van de routes, heldere kaartjes en veel, vaak leuk geschreven, achtergrondinformatie.

De routes zijn goed bruikbaar voor mensen die mooie meerdaagse wandelingen willen maken of willen oefenen voor de grote tocht. Maar bovenal zijn beide gidsen bijzonder geschikt voor de pelgrim die daadwerkelijk op pad gaat naar Santiago de Compostela. Ook als u niet op pad gaat een genot om te lezen.

Het geheim van de schelp, de weg van de geest

Ons genootschap kent al jaren de bestseller *Praktisch pelgrimeren* geschreven door Joop van der Meulen. De vorige voorzitter Tijs Dorenbosch nam het initiatief tot een meer spirituele gids, dus eigenlijk theoretisch pelgrimeren. Hij vond Joop ook bereid deze te realiseren.

Het geheim van de schelp, de weg van de geest heeft als ondertitel: *een spirituele reisgids voor de pelgrim*. Het wordt uitgegeven als 'dwarssligger'. Dat betekent: een boek in een zeer handzaam formaat dat gemakkelijk in een rug- of achterbroekzak past, direct onder handbereik.

De in *Het geheim van de schelp* gebundelde spreuken, gedachten en gedichten, sommige lichtvoetig, andere met enigszins zwaardere tred, zijn te beschouwen als geestelijk voer voor onderweg. Ze zijn bedoeld om over na te denken, de pelgrim te inspireren en hem zo behulpzaam te zijn bij het realiseren van zijn eigen weg.

De presentatie van het boek kreeg extra allure doordat de dochter van Joop, Anouk van Teeseling, samen met haar begeleider Sjoerd van Dijken (piano), met enkele pelgrimliederen dit moment vocale glans gaf.

Postzegels

Ter gelegenheid van het jubileum gaf het genootschap vier postzegels uit: twee met een wandelende en twee met een fietsende pelgrim.

Santiгомelodieën op Domcarillon

Veel winkelende mensen zal het ontgaan zijn, maar van medio maart tot medio augustus klonken er jacobsliederden vanaf de Domtoren.

Op het hele uur: '*Tous les matins*', het bekendste pelgrimlied in de Santiagotraditie. In de jaren '80 geschreven door een monnik van de Abdij van Conques, een van de bekende pelgrimsplaatsen langs de wegen naar Santiago.

Kwart over het uur: '*Dum Pater familias*', een fragment van een gregoriaanse hymne voor de heilige Jacobus.

Op het halve uur: '*Guide me, o thou great Redeemer*', een Engelse pelgrimsmelodie van rond 1900.

Kwart voor het uur: '*Pour avoir, mon Dieu propice*', fragment van een Franse pelgrimsmelodie uit de 17^e eeuw.

10.000 of 20.000 leden?

Op maandag 24 januari 2011 werd Ans Vogels als lid met nummer 20.000 ingeschreven. Zij ontving van Dirk Klop en Gerard Luiten als speciaal welkomstgeschenk een tas met enkele pelgrimsboeken.

Heeft ons genootschap nu al 20.000 leden? vraagt u zich misschien af. Nee, zo erg is het niet, al vragen we ons wel eens af hoe lang dat nog duurt.

Sinds het eerste lid op 25 juli 1986 werd ingeschreven, is er gewoon doorgenummerd. In de loop der jaren zijn er leden bij gekomen en hebben er leden opgezegd.

Het echte aantal leden van ons genootschap is niettemin imposant. In mei werd Nicolien Vanmaris het 10.000e lid. Zij werd tijdens onze feestelijke verjaardag op 25 juli in het zonnetje gezet.

Per 31 december 2011 had ons genootschap 10.200 leden (60% man, 40% vrouw). Inmiddels beschikken we over het e-mail adres van 85% van onze leden.

De groei van het aantal leden in 2011 bedroeg 13%. Twaalf van de zestien regio's hebben meer dan zeshonderd leden.

Kaderdag

Tijdens de kaderdag in Nieuwegein presenteerde een aantal werkgroepen zich.

's Middags was er een leerzame, maar ook humoristische lezing van Lucas Meijs, hoogleraar vrijwilligerswerk.

Samenstelling bestuur

Het bestuur bestond in 2011 uit: voorzitter Joost Bol, penningmeester Bas Brouwer, secretaris André Brouwer en de leden Adrie Dik, Daniëlle Lokin en Herman Holtmaat. Herman verliet wegens drukke werkzaamheden het bestuur tijdens de algemene ledenvergadering van november.

In deze vergadering werden Theo Veltman en Paul Mandigers benoemd tot nieuwe bestuursleden.

Het bestuur kwam in totaal elf keer in vergadering bijeen. Twee keer *op locatie* (Haarlem en Den Oever) om dit te combineren met het Caminofestival.

Nieuws van de penningmeester

De netto groei van 1.158 leden was dit jaar het grootst in de geschiedenis van ons 25-jarig bestaan. Niet dat we groei nastreven, het overkomt ons en zal het gevolg zijn van de vele activiteiten binnen en buiten onze vereniging. De verkoop van onze artikelen is beduidend hoger dan in 2010. Dit heeft onder andere te maken met extra aanbiedingen en natuurlijk de grotere vraag door de groei van het aantal leden.

Ook financieel ging het weer voor de wind. Het eigen vermogen is toegenomen conform de groei van het ledenaantal en de daarmee samenhangende contributie.

Ook financieel zijn de jubileumactiviteiten heel plezierig verlopen. De beschikbare middelen zijn per onderdeel verantwoord en slechts hier en daar waren onder andere door de grote belangstelling van de deelnemers aan activiteiten kleine aanpassingen noodzakelijk.

Het bestuur heeft dit jaar besloten geen toevoeging aan de Reservering Herbergen toe te passen. De voorziening wordt voorlopig voldoende geacht.

Het voordelig saldo over het boekjaar 2011 van 9.714 euro zal nog een bestemming krijgen in de Algemene ledenvergadering van 17 maart 2012.

De Financiële commissie (Hanny Pouderoyen, Cor Broer en Herman Hodes) heeft de boeken over 2011 gecontroleerd en in orde bevonden. De algemene ledenvergadering van maart 2012 wordt geadviseerd het bestuur en de penningmeester decharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid.

Postume Compostela's

Als in de middeleeuwen een pelgrim tijdens zijn tocht naar Santiago overleed, werd zijn pelgrimage toch als volbracht beschouwd. Met die gedachte hebben we verleden jaar voor het eerst aan het pelgrimsbureau in Santiago gevraagd of er postuum een Compostela uitgegeven kon worden. Tot onze verrassing ontvingen we een speciaal gemaakte Compostela met ook de plaats waar ons lid was overleden.

Hoewel dit een mooi gebaar van het pelgrimsbureau is, is het natuurlijk niet de bedoeling er vaak gebruik van te maken.

Helaas moesten we in 2011 drie keer een postume Compostela aanvragen en wel voor: Bernard Winter, Ed van Gijzel en Joop Schouten.

Een delegatie van het bestuur heeft de postume Compostela's steeds persoonlijk aan de familie uitgereikt hetgeen zeer werd gewaardeerd.

Ondertekening codicil

Oud-marineman Co Alta kreeg op relatief jonge leeftijd van Hare Majesteit te horen dat hij niet meer nodig was voor de verdediging van ons vaderland. De tijd die vrijkwam, gebruikt Co om zich te verdiepen in de cultuurhistorische aspecten van de pelgrimage, met name in Frankrijk. Dit resulteerde in een mooie bibliotheek. Hoewel Co gelukkig nog gezond is, ging hij toch nadenken over de toekomst van zijn bibliotheek. Hij wil deze graag nalaten aan ons genootschap. Diverse gesprekken resulteerden uiteindelijk in een codicil.

Zaterdag 5 maart togen voorzitter, penningmeester en secretaris naar de boerderij van Co in het Friese Jubbega. Het ondertekenen van het codicil werd feestelijk bezegeld door het opentrekken van een fles wijn.

Het is voor het eerst dat ons genootschap een dergelijk codicil ondertekent. Het bestuur is Co dan ook zeer erkentelijk en zal vervolgspraken maken, onder andere met de werkgroep Geschiedenis en Cultuur om te zorgen dat het vertrouwen dat Co in ons stelt, niet beschaamd wordt.

Elektrische fiets

Ons lid Maus Sturmer vond het maar niets dat mensen die vanwege een beperking op een fiets met elektrische trapondersteuning naar Santiago gingen, geen Compostela kregen. Zij schreef daarover brieven naar diverse media. En hoewel ons genootschap er niet over gaat, besloot het bestuur een brief naar het pelgrimsbureau te schrijven. Onze secretaris beleefde zijn *finest hour* van 2011 toen hij dit live in de televisie-uitzending van *Tijd voor Max* mocht vertellen.

Het pelgrimsbureau in Santiago honoreerde ons verzoek, maar merkte wel fijntjes op dat het verkrijgen van een Compostela een gunst is en geen recht.

En ook Maus en haar partner hebben hun Compostela gekregen.

Werkgroep Geschiedenis en Cultuur

In februari/maart 2011 is een drietal themabijeenkomsten georganiseerd, die gemiddeld elk dertig geïnteresseerden trokken. Op dit moment loopt een nieuwe reeks met zo'n 35 tot 50 aanmelders.

Een van de kerntaken is het op peil houden en aanvullen van de lijst Jacobalia. 2011 werd gekenmerkt door de Jacobaliawedstrijd. Samen met Fons Boink is een format ontworpen volgens welke de Jacobalia beschreven worden en op de website gepresenteerd.

De werkgroep is bezig met het uitbouwen of uitbreiden van een kennisnetwerk (contacten met universiteiten en in kaart brengen van deskundigheden op het terrein van geschiedenis en cultuur binnen het genootschap).

Met de hoofdredacteur van de Jacobsstaf is afgesproken dat de werkgroep in ieder nummer een artikel plaatst.

Nieuwe herberg in Roncesvalles

Voor de negende keer is ook in 2011 weer door een grote groep enthousiaste vrijwilligers van ons genootschap gehospitaliseerd in de pelgrimsherberg in Roncesvalles. Maar dit jaar was alles anders. De hoofdlocatie voor de opvang van de pelgrims is niet meer de oude herberg Itzandegia met 120 bedden, maar de nieuwe albergue Aterpea met 183 bedden, verdeeld over drie etages. Het leek alsof die nieuwe, grotere herberg ook meer pelgrims aantrok. In 2010 overnachtten er 25.777 pelgrims in Roncesvalles, in 2011 waren dat er 37.545!! De toeloop was zo groot dat we nog veelvuldig pelgrims moesten onderbrengen in de oude herberg en we zelfs incidenteel het campamento openstelden om iedereen een plekje te geven.

In de nieuwe herberg is alles nieuw en moest het wiel opnieuw worden uitgevonden. Maar geleidelijk aan kreeg iedere ploeg het werk in de vingers of, zoals iemand het verwoordde, de fiets had eerst vierkante wielen die geleidelijk rond werden. Met grote inzet, sportiviteit en loyaliteit werden de werkzaamheden in de nieuwe herberg ter hand genomen, met als beloning de waardering en dank van de pelgrims én van het klooster. Aan alle hospitaleros grote dank!!

Op de evaluatiebijeenkomst op 19 november 2011 kondigde Cor Slegers aan zich terug te trekken uit de werkgroep. Hij is een groot aantal jaren dé centrale figuur geweest in de werkgroep Herbergen, en naar het klooster in Roncesvalles hét gezicht van de hospitaleros en het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Ook Annelies Ramakers maakte bekend zich voorjaar 2012 terug te trekken. Voor hun grote inbreng en inzet willen wij hen hartelijk bedanken. Alleen Gerard Konings blijft over. Dat betekent dat de leiding van de werkgroep een nieuwe vorm gaat krijgen. Er is een steungroep gevormd die zich hierover gaat beraden.

Pelgrimeren met TBS'ers

In samenwerking met museum Catharijneconvent en de geestelijke verzorgers van de Van der Hoevenkliniek, zijn enkele semi-pelgrimstochten vanuit de Kliniek gehouden met vier tbs'ers (onder begeleiding van medewerkers). Na afloop van een van die tochten zijn de patiënten en de vier begeleiders te gast geweest in Ons Huis van Sint Jacob. Onder het genot van koffie/thee en natuurlijk ook de nodige fris hebben wij graag deze speciale pelgrims ontvangen. In het begin was het onduidelijk wie nu de patiënt en begeleider was. Dat gaf wel wat hilariteit.

Een van de gasten vertelde dat pelgrimeren er voor hen niet in zat omdat ze ons land niet mochten verlaten.

Met plezier denken we terug aan deze bijzondere ontmoeting die voor ons een blik gaf in een andere wereld en daarom voor ons grensoverschrijdend was.

Pelgrimsweekeinden

In de Volksabdij Onze Lieve Vrouw ter Duinen te Ossendrecht is een vijftal pelgrimsweekeinden georganiseerd om mensen voor te bereiden op hun tocht naar Santiago.

De voorbereiding heeft zowel betrekking op het spirituele en historische aspect, als op de praktische aard van het pelgrimeren.

Tevens werden er terugkomdagen georganiseerd waar pelgrims hun verhaal kwijt konden. Dit bleek in een behoefte te voorzien.

Ook in Pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem werden dergelijke weekeinden georganiseerd.

Ledenservice en informatiecentra

Bij de ledenservice op maandag in Utrecht zijn er zo'n tien vrijwilligers betrokken bij het verwerken van nieuwe inschrijvingen van leden, het versturen van bestellingen, het beantwoorden van mailberichten en telefonische vragen, het bijhouden van de voorraad en het bestellen van aanvullingen voor de voorraad, het versturen van uitnodigingen voor

ledenbijeenkomsten en het geven van informatie bij de wandel en fietsbeurs, bij landelijke en regionale activiteiten.

Ledeninformatie

In Utrecht in het Huis van Sint Jacob, bij het informatiecentrum in de Groate kerk van Jacobiparochie en in het Atelier van de Pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem, wordt er door zo'n zeventig ervaren pelgrims op verschillende dagen informatie gegeven aan belangstellenden voor hun tocht naar Santiago de Compostela. Belangstellenden kunnen lid worden, in de winkel reisgidsen of boeken kopen en in de bibliotheek in Utrecht reisgidsen, verslagen en geschiedenis- of kunstboeken inzien. Het informatiecentrum in Utrecht doet ook dienst als vergadercentrum voor verenigingsactiviteiten.

Per informatiemoment komen er tussen de 10 en 20 belangstellenden op bezoek, op jaarbasis betekent dit dat er ongeveer 3.500 bezoekers gebruik maken van de informatiecentra.

Opening derde informatiecentrum

In april was het drie dagen lang feest in het Friese Sint Jacobiparochie. Vrijdag 8 april opende Cees van 't Veen, directeur van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, officieel de gerestaureerde Groate Kerk.

Voor ons genootschap is het bijzondere dat we met Utrecht en Vessem nu informatiepunten hebben in het midden, zuiden en noorden van ons land. Penningmeester Bas Brouwer en coördinator Dirk Klop zijn vele malen naar Friesland geweest om dit voor te bereiden. Ook leden van ons genootschap met bouwkundige kennis (Co de Leeuw, Gerard Luiten en Jan Galjé) gingen mee om hun adviezen te geven.

In het voorportaal is ook het informatiecentrum van de Stichting Jabikspaad gevestigd.

De zaterdag was gereserveerd voor de plaatselijke bevolking, maar de zondag werd door ons genootschap ingevuld. De dag begon met een oecumenische dienst in de kerk.

's Middags gaven Jan Galjé en André Brouwer een lezing over de Via de la Plata en de dag werd afgesloten met de dames van Wronghel en Wei die als middeleeuwse pelgrims de zaal meekregen door het zingen van enkele liederen waarbij ze zichzelf begeleidden op middeleeuwse instrumenten als de lier en de schalmei. Waren de liederen eerst nog heel vroom (*Laudemus virginem mater est*), naarmate de middag vorderde, werden ook de meer wereldlijke lusten bezongen.

Er zijn plannen om vanuit het centrum ook pelgrimsinitiatieven voor de jeugd en weekeinden voor startende pelgrims te organiseren. Kortom: een bijzonder centrum.

Ook de prettige samenwerking tussen de Stichting Alde Fryske Tsjerken, Stichting Cultureel Sintrum De Groate Kerk, Stichting Jabikspaad Fryslân en ons genootschap is heel bijzonder. Pelgrims onder elkaar zou je bijna zeggen.

Slotwoord

Het was een memorabel jaar. Nooit eerder organiseerden we zoveel met zo weinig mensen. We hebben als jubilaris stappen gezet: internationaal en op wetenschappelijk terrein. We hebben in maart wetenschappers kunnen enthousiasmeren hun kennis te delen met ons legioen van pelgrims.

De internationale conferentie van november was een dermate groot succes, dat hierover nog lang zal worden nagepraat.

Het boek dat bij de tentoonstelling gepresenteerd werd, is zo goed als uitverkocht.

Maar vooral hebben we gedeeld met elkaar: de Camino der Lage landen was één groot feest der ontmoeting, waar creativiteit en enthousiasme streken om voorrang. De regio's ontdekten een ongekend aantal nieuwe jacobalia.

De immens druk bezochte voor- en najaars Caminofestivals, tweemaal met meer dan duizend deelnemers getuigen van een grote betrokkenheid.

De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen, dat de werkdruk voor het bestuur extreem hoog was. Het komend jaar zal in het teken staan van uitbouwen van de in- en externe relaties, ook op wetenschappelijk gebied. Tegelijk wil het bestuur niet alleen streven naar uitbreiding tot een maximale bezetting van negen bestuursleden, maar ook zoeken naar wegen om te decentraliseren.

De Camino der Lage Landen heeft getoond hoeveel veerkracht er in de regio's schuilt. Niet enkel pelgrimeren leeft, maar ook ons genootschap.

Dit jaarverslag kwam mede tot stand door bijdragen van: Sonja Brouwer, Adrie Dik, Frans Brons, Bas Brouwer, Dirk Klop, Jasper Koedam, Bert Luijf, Hub. Mooren en Bram van der Wees.

Wilt u volgend jaar ook met uw activiteit in het jaarverslag? Stuur uw bijdrage voor maart 2013 naar de secretaris.

André Brouwer

secretaris Nederlands Genootschap van Sint Jacob, 17 maart 2012